

regard! Com dos *llucets!*» (*Perpiny.*, 53), «passa com un *llucet*» (*Pims y pams*, 12); és, doncs, 'llampeç' i no pas 'llamps' com posa *AlcM.*⁶ Es podria creure que aquest *-et* vingui ja de la terminació de l'arrel pre-romana. Però també pot ser (i és més senzill suposar-ho) que es pugui identificar amb el sufix català *-et* d'abstracte postverbal, que tenim en *xiulet*, *xisclet*, *re-filet*, *espinguet*, *aliret*.

Les formes occitanes són moltes i vàries. Tot remeient al *FEW* i al *TdF* (s. v. *uiau(ssà)*), per a les altres, en donarè directament una petita selecció. Les formes usades per Mistral en part són semblants a les rosselloneses: «lou mau passage --- açò fugué coume un *esluci*. / —De ta resoun èro un *esclussis* "un éclair ---, une éclipse", «lanço lis *esluciado* de si foudre», *Nerto* ¹⁵ (I, v. 185; II, 174).

D'altra banda en rodanès hi ha *uiaussà*: «aquéu recit de maluranço / --- / dóu paire e de la maire a gounflà lou segren; / e coume, en Jun, quan vers la plano / mounto en silènci la chavano, / que, cop sus cop, la tremountano / *uiausso*, e que lou tèms de tout caire se pren / ---», «d'uno souleto escourregudo / entourno-te de ta vengudo, / chourlo! A través di champ parte coume l'*uiaiu!*», *Mireio* IX, 41.7; IX, 5.3. Com que *uiau* ha d'estar (segons ho mostra el verb) per *uiaus*, amb la pèrdua de tota *-s* final pròpia del rodanès, el verb *uiaussà* pot resultar d'un anterior **ulheussà*, present **ulheusso*, i aquest podria correspondre a un present *e(s)lheusso*, amb diftongació de *eu* > *ieu*; passat que (no entenent-se bé perquè hi ha *u-* per *e-*) pugui ser deguda aquesta a analogia de l'alternança entre el vocalisme tònic i pretònic en el grup *uei* 'ull' / *uiado* 'ullada', *uiet* 'ullet', *uiau* 'ullal', *uiard* 'ciclop'. En efecte, hi ha *lieus* o *iglays*, «éclair» en el Roergue (*Vayssier*).

Finalment tenim *laoucerèt* «éclair» a la Gironda (*Moureau, La Teste*). En síntesi: hi ha formes amb *es-* (< *EX-*) inicial, i formes sense aquest prefix.

Basant-se en els treballs de l'escola de Jud (*Schor-ta*; K. Göhri, *Blitz und Donner im Galloromanischen*, *RDR* IV, 1912) s'ha arribat a la conclusió que es tracta d'un tipus cèltic d'una forma com (EX)LEUCI(D)ARE o (EX)LAUCIDARE 'llampeçar', derivat de l'arrel indoeuropea LEUKO- 'blanc', 'brillar' (gr. *λευκός*, ll. *lūx, lūcēre*); vegeu la bibliografia, el conjunt de les formes i conclusions semblants a aquesta en el *FEW* v, 263-6. Wartburg prefereix una arrel LEUX-, però reconeixent que igualment es pot tractar de LEUC-, com digué Schorta. De fet, ni en romànic ni en cèltic, no es veu cap raó fonètica ni morfològica per suposar una *-x*:⁵⁰ al contrari, les formes cèltiques documentades, com bretó *luc'heden*, irl. *lōche(t)* 'llampeç', gal LEUCETIOS, LOUCETIOS, epítet de Mars 'el déu del llamp' (cf. el germ. *Donner, Thór*), presenten *-c-* i no pas *-x-*. Pel que fa al vocalisme radical, Göhri hi reconeix els tres graus LEUK-/LOUK-/LŪK-.

Doncs bé, pel que fa als nostres cat. *llossar/llaus-sar*, el més adequat semblaria LOUK-, admetent que la manca en llatí de tot cas de combinació *-ou-* (incloent-hi *-ov-*) hauria canviat LOUC- en LAUC-; cf. el ross. ant.

lauce(s)ar, i les formes *lauceo* i *lauceen* del doc. nostre més antic, de 1180. Llavors la *-c-* darrere AU no es podia sonoritzar (cf. AUCA > *oca*, AUCELLUS > *ocell*). Els rossell. *llucet* i *lluçar* 'llampeçar' (present *lluça*) anirien més llises partint de la variant LŪC; però darrere vocal simple caldria, llavors, que hi hagués hagut sonorització de la *-c-* (> zero), de manera que hauríem de suposar una duplicació LŪCC- de mal justificar. Potser, doncs, val admetre que també aquí la forma bàsica fou amb diftong fins a l'Alta Edat M., diftong que impedí la sonorització, i després *ou* es reduí a *u*.

Quant a la terminació, part de les formes romàniques poden correspondre a *-IDIARE* (com admet Wartburg, p. 265b), d'altres simplement a *-IARE*, i moltes postulen clarament EXLAUCIDARE, igual a la forma catalana bàsica per a *llossar* (si bé amb prefix *EX-*). El fr. ant. *alloide, esloide*, «fait des éclairs»,⁷ avui està estès moltíssim per parlars de quasi tot França, particularment del Centre, Est i NE., i en franco-provençal (*FEW*, 264b). I també el b. engad. *lüttschaidar*, Val Mustair *lüttschäider* 'llampeç', semblen postular LŪCID-, possiblement amb influència de TONITRUM en la terminació.

Comparem-hi el que en diuen els celtòlegs: Weisgerber, *Sprache der Festlandkeltten* (p. 203, 2.ª ed., p. 73); Vendryes, *RCelt.* xxxviii, 184-5; i darrerament Pok., *IEW*, 688.28-35. Tanmateix l'existència de formes romàniques amb *-d-* no sembla haver estat tinguda prou en consideració per ells. I potser els ha d'invitar a revisar llur tesi que les formes britòniques són manlevades del goidèlic: la meua impressió és que més aviat hi hagué en cèltic una triple terminació: en *-NT-* (goidèlica), en *-ET-* (gal LEUCETIOS) i en *-ID-*, d'on surten la major part de les formes romàniques (¿i les britòniques?)

Tocant a l'explicació semàntica del sentit de 'llossar' no em sembla massa imaginatiu suposar que a l'acció de batre el ferro i l'acer, fent-ne saltar contínues espurnes, se li vagi aplicar una arrel que bàsicament significava 'emetre llum' i després fou 'llampeçar'. Es tracta, en el fons, de la imatge clàssica dels «llampecs de la farga de Vulcà», comparats aquí amb els llampecs naturals. «Unter der nervigten Faust / Sprützen die Funken des Stahls» deia Schiller i respon Soler «Bat ferro, bat ferro, / fes dagues, ferrer, / fes dagues que passin / les malles d'acer!».

Posant lírics a part, observem que és ben natural que això es vagi fer amb un mot cèltic. Els celtes són els homes de l'Edat del Ferro, els grans conquistadors que escombren Europa entera fins a Roma, Grècia i Galàcia, en invasions fulminants, amb llur armament més efectiu, gràcies als progressos de llur forjadura de metall en la cultura de La Tène.

DERIV.: *Allossar* mall. (1682); *allossada*; *allossador*; *allossament*; *allossat*; *allossó*. *Enlluciar*. Altrament, veg. supra.

¹ Alart va vacillar de primer en la lectura i interpretació d'aquest mot, que de primer entenia com un derivat de *lantea* = *lântia*, després com un derivat de *llança*. D'aquí interpretacions seves provi-